

บทที่ 4

ปัญหาที่ควรพิจารณารายอื่น ๆ อันเกี่ยวกับความผิดตาม
พระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค

ส่วนที่ 1 บทบาทกฎหมายบางข้อเกี่ยวกับสิทธิในการอุทธรณ์และฎีกา

หลักเกณฑ์การศาลาเงินกระบวนพิจารณาในชั้นอุทธรณ์และฎีกาโดยละเอียดนั้นปรากฏ
แล้วตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาว่าด้วยการอุทธรณ์และฎีกา

ในที่นี่จะกล่าวแต่เฉพาะสิทธิบางประการในการอุทธรณ์ ฎีกาในความผิดตาม
พระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค

อุทธรณ์

ถือการโต้แย้งหรือคัดค้านคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลชั้นต้นซึ่ง คู่ความฝ่ายหนึ่ง
ฝ่ายใด หรือทั้งสองฝ่ายขอให้ศาลอุทธรณ์พิจารณาคำพิพากษา หรือคำสั่งนั้นใหม่ให้เป็นไปตาม
ความประสงค์ของ คู่ความฝ่ายที่อุทธรณ์นั้น

อุทธรณ์นั้นให้ยื่นต่อศาลชั้นต้นภายในกำหนด 15 วันนับแต่วันอ่านหรือถือว่าได้อ่าน
คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลชั้นต้นให้คู่ความฝ่ายที่อุทธรณ์นั้นรับ (ป.วิ.อ. มาตรา 198
วรรค 1)

เมื่อศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาหรือคำสั่งประการใดแล้ว คู่ความย่อมมีสิทธิอุทธรณ์ได้
ทั้งในปัญหาข้อกฎหมายและปัญหาข้อเท็จจริง สำหรับปัญหาข้อกฎหมายนั้นคู่ความอุทธรณ์ได้
เสมอ แต่ในปัญหาข้อเท็จจริงนั้น ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 198
ทวิ บัญญัติว่า "ห้ามมิให้อุทธรณ์คำพิพากษาคำสั่งชั้นต้นในปัญหาข้อเท็จจริงในคดีซึ่งอัตราโทษ

อย่างสูงตามที่กฎหมายกำหนดให้ค่าถูกไม่เกิน 3 ปี หรือปรับไม่เกิน 60,000 บาท หรือทั้งจำ ทั้งปรับ เว้นแต่

- 1) ค่าเลยต้องคำพิพากษาให้ลงโทษจำคุก หรือให้ลงโทษกักขังแทนจำคุก
- 2) ค่าเลยต้องคำพิพากษาให้ลงโทษจำคุก แต่ศาลรอกการลงโทษไว้
- 3) คำพิพากษาว่าค่าเลยมีความผิด แต่รอกการกำหนดโทษไว้ หรือ
- 4) ค่าเลยต้องคำพิพากษาให้ลงโทษปรับเกินกว่า 500 บาท"

ฉะนั้นในปัญหาข้อเท็จจริงนั้น ถ้าความผิดที่ฟ้องนั้นไม่ร้ายแรง กล่าวคือมีอัตราโทษ จำคุกอย่างสูงไม่เกิน 3 ปี หรือปรับไม่เกิน 60,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ คู่ความจะ อุตธรณ์ในปัญหาข้อเท็จจริงไม่ได้ เว้นแต่จะเข้าข้อยกเว้นตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณา ความอาญา มาตรา 193 ทวิ (1) - (4) ย่างต้น หรือประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 193 ตริ

ในคดีความผิดตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็คก็ต้องถือ หลักเกณฑ์ เรื่อง อุตธรณ์ตามที่กล่าวแล้วข้างต้น ซึ่งคู่ความจะอุตธรณ์ในปัญหาข้อเท็จจริงได้หรือไม่ ต้องพิจารณาจากอัตราโทษ ตามพระราชบัญญัตินี้ ตามมาตรา 3 ตอนท้ายซึ่งกำหนดว่า "...ต้องระวางโทษปรับไม่เกินสองเท่าของจำนวนเงินที่ระบุในเช็ค แต่ต้องไม่น้อยกว่าหนึ่ง หมื่นบาท หรือจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือทั้งจำทั้งปรับ" ฉะนั้นความผิดตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็คนี้ หากพิจารณาแต่โทษจำคุกซึ่งกำหนดไว้ไม่เกิน 1 ปี ย่อมอยู่ในเกณฑ์ต้องห้ามอุตธรณ์ในปัญหาข้อเท็จจริง แต่การจะอุตธรณ์ในปัญหาข้อเท็จจริงได้หรือไม่ นั้นต้องพิจารณาจากอัตราโทษปรับด้วย ซึ่งตามพระราชบัญญัตินี้กำหนดโทษปรับไว้ไม่เกินสองเท่าของจำนวนเงินที่ระบุในเช็ค เช่นนี้เห็นได้ว่าอัตราโทษปรับในความผิดตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็คนี้มิได้กำหนดไว้แน่นอนแต่ขึ้นอยู่กับจำนวนเงินที่ระบุในเช็ค ดังนั้นการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้จะต้องโทษปรับเป็นจำนวนเท่าใดและอยู่ในเกณฑ์ที่จะอุตธรณ์ในปัญหาข้อเท็จจริงได้หรือไม่นั้น จึงต้องพิจารณาจากจำนวนเงินที่ระบุในเช็ค

นั้นนั่นเอง กล่าวคือถ้าจำนวนเงินที่ระบุส่งจ่ายในเช็คนั้นไม่เกิน 30,000 บาท ปรับไม่เกิน สองเท่าก็เป็นโทษปรับไม่เกิน 60,000 บาท ต้องห้ามฉ้อราษฎร์ในปัญหาข้อเท็จจริง แต่หาก จำนวนเงินที่ระบุส่งจ่ายในเช็คนั้นเกิน 30,000 บาท ปรับไม่เกินสองเท่าก็เป็นอัตราโทษปรับ เป็นจำนวนเงินเกินกว่า 60,000 บาท ไม่ต้องห้ามฉ้อราษฎร์ในปัญหาข้อเท็จจริง

สำหรับในปัญหาข้อกฎหมายนั้นไม่มีข้อห้ามฉ้อราษฎร์ ฉะนั้นการกระทำความผิดตาม พระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็คนี้ไม่ว่าจำนวนเงินที่ระบุในเช็คจะเป็น จำนวนเงินมากน้อยเพียงใดซึ่งจะเป็นอัตราโทษปรับเป็นจำนวนเงินเท่าใดก็ตาม บ่อมฉ้อราษฎร์ ในปัญหาข้อกฎหมายได้เสมอ

ปัญหาข้อเท็จจริง คือปัญหาที่พิจารณาว่ามีเหตุการณ์หรือพฤติการณ์อย่างหนึ่งอย่าง ใดมีอยู่หรือเกิดขึ้น หรือเป็นไปตามที่อ้างจริงหรือไม่¹ เช่น จำเลยมีเจตนาที่จะออกเช็คโดย เจตนาที่จะไม่ให้มีการใช้เงินตามเช็คหรือไม่ หรือจำเลยห้ามธนาคารใช้เงินตามเช็คโดย เจตนาทุจริตหรือไม่ (เทียบแนวคำพิพากษาฎีกาที่ 628/2515) จำเลยออกเช็คตามฟ้องหรือ ไม่ หรือเงินในบัญชีพอจ่ายหรือไม่ หรือการกระทำของจำเลยเป็นกรรมเดียวหรือวาระเดียว กันหรือไม่ (เทียบแนวคำพิพากษาฎีกาที่ 10/2479) คดีมีเหตุอันควรปราณีลดโทษ หรือรอ การลงโทษจำเลยหรือไม่ หรือควรลงโทษจำเลยหนักเบาเพียงใด (เทียบแนวคำพิพากษาฎีกา ที่ 1830/2514) ฯลฯ เหล่านี้เป็นปัญหาข้อเท็จจริงทั้งสิ้น

ปัญหาข้อกฎหมาย คือปัญหาที่ต้องการทราบความหมายของกฎหมาย หรือการแปล ความในกฎหมายบทหนึ่งบทใด² เช่นการกระทำความผิดตามข้อเท็จจริงที่ศาลล่างฟังมา เป็นความ

¹ คณิง อุทัย, กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ตอน 2, หน้า 133.

² เรื่องเดียวกัน.

ผิดตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็คหรือไม่ (เทียบแนวคำพิพากษาฎีกาที่ 1967/2515) ฟ้องของโจทก์เคลือบคลุมหรือไม่ (คำพิพากษาฎีกาที่ 1168/2496) โจทก์เป็นผู้เสียหายหรือไม่ มีอำนาจฟ้องหรือไม่ (คำพิพากษาฎีกาที่ 184-7/2512) เช็คเป็นตั๋วเงินตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 266 (4) หรือไม่ (คำพิพากษาฎีกาที่ 225/2512) จำเลยออกเช็คโดยไม่มีเงินฝากในธนาคาร แต่ไม่ลงวันออกเช็คเป็นความผิดตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค พ.ศ. 2497 หรือไม่ (คำพิพากษาฎีกาที่ 2048/2519) ฯลฯ เหล่านี้เป็นปัญหาข้อกฎหมาย

ในคดีที่ต้องห้ามอุทธรณ์ในปัญหาข้อเท็จจริงตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 193 ทริ ดังกล่าวข้างต้นนี้ ถ้าผู้พิพากษาคนใดซึ่งพิจารณาหรือลงชื่อในคำพิพากษาหรือทำความเห็นแย้งในศาลชั้นต้นที่เคราะห์เห็นว่าข้อความที่ตัดสินนั้นเป็นปัญหาสำคัญอันควรสู่ศาลอุทธรณ์ และอนุญาตให้อุทธรณ์ หรือรับพิจารณาด้วยการ หรือพนักงานอัยการซึ่งอริบติกรรมอัยการมอบหมายลงชื่อรับรองในอุทธรณ์ว่ามีเหตุอันควรที่ศาลอุทธรณ์จะได้วินิจฉัย ก็ให้รับอุทธรณ์นั้นไว้พิจารณาต่อไป (ป.วิ.อ. มาตรา 193 ตริ)

ฎีกา

คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลอุทธรณ์นั้นฎีกาได้เสมอ เว้นแต่เป็นกรณีที่ต้องห้ามฎีกาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาหรือกฎหมายอื่น การยื่นฎีกาต้องยื่นต่อศาลชั้นต้นภายในกำหนดระยะเวลา 1 เดือนนับแต่วันที่ผู้ฎีกาได้ฟังคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลอุทธรณ์โดยชอบแล้ว (ป.วิ.อ. มาตรา 216, 182)

การกระทำความผิดตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็คนั้น เมื่อคู่ความมีสิทธิอุทธรณ์คำพิพากษาศาลชั้นต้นและเมื่อศาลอุทธรณ์มีคำพิพากษาหรือคำสั่งใด ๆ แล้ว คู่ความย่อมฎีกาได้เสมอทั้งในปัญหาข้อเท็จจริงและปัญหาข้อกฎหมาย เว้นแต่เป็นกรณีกฎหมายห้ามฎีกาดังนี้

1. ห้ามฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริง

1.1 ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 218 บัญญัติว่า "ในคดีที่ศาลอุทธรณ์พิพากษาขึ้นตามคำลงล่างหรือเพียงแต่แก้ไขเล็กน้อย และให้ลงโทษจำคุกจำเลยไม่เกิน 5 ปี หรือปรับ หรือทั้งจำทั้งปรับ แต่ลงโทษจำคุกจำเลยไม่เกิน 5 ปี ห้ามให้ฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริง" หมายความว่าคำขึ้นต้นพิพากษาจำคุกจำเลยไม่เกิน 5 ปี หรือปรับ หรือทั้งจำทั้งปรับ แต่ลงโทษจำคุกจำเลยไม่เกิน 5 ปี แล้วศาลอุทธรณ์พิพากษาขึ้นหรือแก้ไขโทษจำคุกของคำลงล่างขึ้นต้นเพียงเล็กน้อย และลงโทษจำคุกจำเลยไม่เกิน 5 ปี อีก หรือปรับ (ซึ่งจะปรับเท่าใดก็ตาม) หรือทั้งจำทั้งปรับ แต่โทษจำคุกคงไม่เกิน 5 ปี ฎีกาไม่มีสิทธิฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริง คงฎีกาได้แต่เฉพาะปัญหาข้อกฎหมายเท่านั้น อนึ่ง การพิจารณากำหนดโทษว่าฎีกาจะต้องห้ามฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริงตามหลักเกณฑ์ข้างต้นนี้ต้องพิจารณาในความผิดแต่ละกรรมไป

การแก้ไขมาก หมายถึงการที่ศาลอุทธรณ์แก้บทและฐานความผิด ทั้งกำหนดโทษใหม่ด้วย¹ ซึ่งทำให้ฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริงได้แม้ศาลอุทธรณ์จะยังจำคุกจำเลยไม่เกิน 5 ปี หรือปรับ หรือทั้งจำทั้งปรับ แต่จำคุกไม่เกิน 5 ปีก็ตาม

แต่ถ้าศาลอุทธรณ์พิพากษาดำเนินตามคำขึ้นต้นแต่ถ้ากำหนดโทษจำคุกไม่เกิน 5 ปี แม้โทษจำคุกจะสูงกว่าคำลงล่างขึ้นต้นกำหนดก็ตาม หรือแก้บท หรือแก้ว่าจำเลยมีความผิดบทเดียวจากหลายบท หรือยกข้อหาบางฐานแต่ยังคงกำหนดโทษตามคำลงล่างขึ้นต้น คือจำคุกไม่เกิน 5 ปี ย่อมถือเป็นการแก้ไขเล็กน้อย ฎีกาในข้อเท็จจริงไม่ได้²

¹ เจริญธรรม สัตพลี, คำอธิบายกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ภาค 4 อุทธรณ์ฎีกา (กรุงเทพฯ: กรุงเทพมหานครพิมพ์, 2525), หน้า 33.

² เรื่องเดียวกัน.

ฉะนั้นการที่ศาลอุทธรณ์พิพากษาขึ้นหรือแก้ไขเพียงเล็กน้อย แต่ยังคงลงโทษจำคุกไม่เกิน 5 ปี คดีต้องห้ามฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริง คงฎีกาได้แต่ปัญหาข้อกฎหมาย ดังนี้ เช่นฎีกาของศาลเคยเถียงว่ามีเจตนาหรือไม่ และโจทก์สืบไม่สมบูรณ์ ซึ่งศาลล่างทั้งสองศาลฟังข้อเท็จจริงต้องกันมาว่า จำเลยได้ออกเช็คโดยมีเจตนาที่จะไม่ให้มีการใช้เงินตามเช็ค และโจทก์ก็ได้นำเช็คนั้นไปขึ้นเงินจากธนาคาร และธนาคารปฏิเสธการจ่ายเงินเพราะเงินฝากจำเลยไม่พอจ่าย จึงเป็นฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริง ศาลฎีกาไม่รับวินิจฉัย (คำพิพากษาฎีกาที่ 1079/2508) ศาลอุทธรณ์พิพากษาขึ้นตามคำยื่นต้นลงโทษจำคุกจำเลย 2 เดือน โดยวินิจฉัยข้อเท็จจริงต้องกันมาแล้วว่าจำเลยออกเช็คให้โจทก์ร่วมโดยมีเจตนาที่จะไม่ให้มีการใช้เงินตามเช็ค เมื่อข้อฎีกาของจำเลยที่อ้างว่าเป็นข้อกฎหมาย มิใช่ความเป็นการโต้แย้งว่าจำเลยออกเช็คโดยมิได้มีเจตนาที่จะไม่ให้มีการใช้เงินตามเช็คนั้น ฎีกาของจำเลยจึงเป็นฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริง ต้องห้ามตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 218 (คำพิพากษาฎีกาที่ 881/2515) ศาลล่างฟังว่าจำเลยออกเช็คให้โจทก์ไว้เป็นการชำระค่าเช่าโฉนดที่ดินเพื่อนำไปประกันการเบิกเงินเกินบัญชี และพิพากษาขึ้นตามกันมาให้จำคุก 4 เดือน จำเลยฎีกาว่ามูลหนี้ตามเช็คพิพาทต้องห้ามมิให้ฟ้องร้อง เพราะเป็นหนี้ที่เกิดจากการเช่าอสังหาริมทรัพย์ที่ไม่มีหลักฐานเป็นหนังสือ ดังนี้เป็นการโต้แย้งข้อเท็จจริง ต้องห้ามฎีกาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 218 (คำพิพากษาฎีกาที่ 1178/2517)

1.2 ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 219 บัญญัติว่า "ในคดีศาลชั้นต้นพิพากษาให้ลงโทษจำคุกจำเลยไม่เกิน 1 ปี หรือปรับไม่เกิน 1 หมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ถ้าศาลยังคงลงโทษจำเลยไม่เกินกำหนดที่ว่านี้ ห้ามมิให้อุทธรณ์ฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริง" หมายความว่า การพิจารณาว่าอุทธรณ์จะมิได้ฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริงได้หรือไม่ ตามมาตรา 219 นี้คู่ความไม่จำเป็นต้องพิจารณาว่าศาลอุทธรณ์จะพิพากษาขึ้นหรือแก้มากน้อยอย่างไร เหมือนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 218 กล่าวคือถ้าศาลอุทธรณ์ยังคงลงโทษจำเลยโดยไม่เกินกำหนดที่บัญญัติไว้ คือจำคุกไม่เกิน 1 ปี ปรับไม่เกิน 1 หมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ คู่ความจะฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริงไม่ได้ ดังนั้นแม้ศาลอุทธรณ์จะแก้ไขมาก

โดยรอกการลงโทษจำคุกจำเลย คู่ความก็จะฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริงไม่ได้เช่นกัน คงฎีกาได้แต่ปัญหาข้อกฎหมายเท่านั้น (คำพิพากษาฎีกาที่ 505/2524) อนึ่ง การปรับบทว่าคดีต้องห้ามฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริงตามบทมาตรานี้หรือไม่นั้น ข้อบ่งชี้จะพิจารณาเป็นความผิดแต่ละกระทง ความผิดใบ เสือนอนมิได้ฟ้องแต่ละกระทงรวมกันมาในคดีเดียวกัน (คำพิพากษาฎีกาที่ 1497/2523)

การกระทำความผิดตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็คสิทธิในการฎีกาที่อยู่ในหลักเกณฑ์ดังกล่าวนี้ด้วย เช่นจำเลยออกเช็คส่งจ่ายเงิน 3 ฉบับ เช็คทั้ง 3 ฉบับเห็นถูกปฏิเสธการจ่ายเงิน โจทก์ฟ้องจำเลยในข้อหาความผิดตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็คนี้เป็น 3 กระทง ศาลชั้นต้นพิพากษาปรับจำเลยกระทงเดียว 5,000 บาท ศาลอุทธรณ์พิพากษาแก้ว่าการกระทำของจำเลยเป็นความผิด 3 กระทง ให้เรียงกระทงปรับจำเลยกระทงละ 5,000 บาท คดีต้องห้ามฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริง (คำพิพากษาฎีกาที่ 2765/2522) ศาลอุทธรณ์พิพากษายืนจำคุกจำเลย 6 เดือนตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค จำเลยฎีกาว่าบัญชีกระแสรายวันไม่มีโจทก์เป็นเจ้าของบัญชี โจทก์มิได้กล่าวในฟ้องโดยชัดแจ้งว่าโจทก์เปิดบัญชีนั้นโดยใช้นามอื่น (นามแฝง) เชื่อไม่ได้ว่าโจทก์เป็นผู้เสียหาย ข้อเท็จจริงที่โจทก์บรรยายฟ้องซึ่งแตกต่างกับข้อเท็จจริงที่ปรากฏในทางพิจารณา ดังนี้เป็นฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริง ต้องห้ามตามมาตรา 219 (คำพิพากษาฎีกาที่ 686/2523)

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 219 นี้เดิมเป็นข้อความในบทบัญญัติมาตรา 220 ได้แก้ไขเพิ่มเติมตามพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ 8) พ.ศ. 2517 มาตรา 6 โดยมีข้อความใหม่อย่างนี้ ฉะนั้นนับแต่ได้ใช้บังคับตามมาตรา 219 ที่ได้แก้ไขใหม่นี้ หากเป็นกรณีที่กำลังชั้นต้นพิพากษาลงโทษจำคุกจำเลยไม่เกิน 1 ปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ถ้าศาลอุทธรณ์ยังคงลงโทษจำเลยไม่เกินกำหนดนี้ กรณีต้องห้ามอุทธรณ์ในปัญหาข้อเท็จจริง โดยปรับตามบทมาตรา

219 นี้ทั้งสิ้น แต่หากศาลชั้นต้นลงโทษจำคุกจำเลยเกิน 1 ปี และศาลอุทธรณ์พิพากษาขึ้น หรือที่ปัญหาที่เกี่ยวกับการแก้ไขมากหรือน้อย กรณีจึงปรับใช้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 218 ดังกล่าวแล้วในข้อ 1.1 ข้างต้น หากไม่ปรับใช้บังคับเช่นว่านี้จะทำให้มาตรา 219 มีใช้ไม่น้อยมาก

อนึ่ง ข้อห้ามฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริงยังมีตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 219 ทวิ และตรี อีก แต่เนื่องจากตามบทมาตราดังกล่าวมีในทางปฏิบัติไม่มีเกณฑ์ที่จะใช้บังคับกับพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เฮลิคอปเตอร์ ซึ่งขอละเว้นไว้ไม่กล่าวถึง

คดีซึ่งมีข้อจำกัดว่าให้ดูความฎีกาได้แต่เฉพาะในปัญหาข้อกฎหมาย ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 218, 219 ข้างต้นนี้ให้ใช้บังคับทั้งคู่ความและบุคคลที่เกี่ยวข้องในคดี (เช่น ผู้ร้องขอประกัน) ด้วย (ป.วิ.อ. มาตรา 217) และการวินิจฉัยปัญหาข้อกฎหมายนั้น ๆ ศาลฎีกาจะต้องฟังข้อเท็จจริงตามที่ศาลอุทธรณ์ได้วินิจฉัยมาแล้วจากพยานหลักฐานในสำนวน (ป.วิ.อ. มาตรา 222) เช่น โจทก์ฟ้องว่าจำเลยกระทำความผิดฐานออกเช็คโดยเจตนาจะไม่ให้มีการใช้เงินตามเช็ค ศาลชั้นต้นได้วินิจฉัยว่าที่จำเลยออกเช็คนั้น จำเลยกระทำโดยเจตนาที่จะไม่ให้มีการใช้เงินตามเช็คหรือไม่ แต่พิพากษาลงโทษจำเลยเพราะเห็นว่าจำเลยห้ามธนาคารมิให้ใช้เงินตามเช็คโดยเจตนาทุจริตซึ่งมิใช่มูลคดีตามฟ้อง โจทก์ฎีกาอุทธรณ์ ทั้งมิได้ยกปัญหาเรื่องจำเลยออกเช็คโดยเจตนาจะไม่ให้มีการใช้เงินตามเช็คขึ้นอ้างถึงมาในคำแก้ฎธรณ์ แต่กลับถือว่าศาลชั้นต้นพิพากษาชอบแล้ว ครั้นเมื่อศาลอุทธรณ์พิพากษาว่าข้อเท็จจริงที่โจทก์นำสืบยังมีเหตุน่าสงสัย ไม่พอพียงลงโทษจำเลยได้ โจทก์จะฎีกาว่าจำเลยออกเช็คโดยเจตนาจะไม่ให้มีการใช้เงินตามเช็คจริงอีกหาได้ไม่ เพราะมิใช่ปัญหาที่ได้ว่ากันมาในชั้นอุทธรณ์ (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1694/2516)

ในคดีที่ฎีกาได้แต่เฉพาะปัญหาข้อกฎหมายโจทก์ยื่นฎีกาแล้ว ศาลสั่งไม่รับเพราะเห็นว่า เป็นปัญหาข้อเท็จจริงโจทก์ยื่นฎีกา เป็นปัญหาข้อกฎหมายใหม่ได้ ภายในอายุความฎีกา

(คำพิพากษาฎีกาที่ 1417/2496)

2. ย่อห้ามฎีกาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 220 ซึ่งบัญญัติว่า "ห้ามมิให้คู่ความฎีกา ในคดีที่ศาลชั้นต้นและศาลอุทธรณ์พิพากษายกฟ้องโจทก์โดยอาศัยข้อเท็จจริง" มาตรา 220 ดังข้อความที่ปรากฏนี้เป็นบทมาตราที่แก้ไขใหม่โดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ 8) พ.ศ. 2517 ซึ่งเดิมเป็นมาตรา 219 บัญญัติว่า "ห้ามมิให้โจทก์ฎีกาในคดีซึ่งศาลชั้นต้นและศาลอุทธรณ์พิพากษายกฟ้องโจทก์ โดยอาศัยข้อเท็จจริง" ฉะนั้นตามกฎหมายเก่าจึงเป็นการห้ามโจทก์ฎีกา แต่ตามกฎหมายที่แก้ไขใหม่ตามมาตรา 220 นี้เป็นการห้ามคู่ความ (คือทั้งโจทก์ จำเลย) ฎีกา แต่ปัญหาที่น่าพิจารณาตามมาตรา 220 นี้ก็คือ ตามบทบัญญัติมาตรานี้เป็นการห้ามคู่ความฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริงอย่างเดียว หรือเป็นการห้ามทั้งในปัญหาข้อเท็จจริงและในปัญหาข้อกฎหมาย ปัญหาที่มีความเห็นเป็นสองฝ่ายดังนี้คือ

ความเห็นที่ 1 เห็นว่าการต้องห้ามฎีกาเพราะศาลล่างทั้งสองต่างพิพากษาฟ้องโจทก์โดยอาศัยข้อเท็จจริงนี้ ถือกันว่าต้องห้ามฎีกาเฉพาะปัญหาข้อเท็จจริง ส่วนข้อกฎหมายไม่ต้องห้าม¹ ฎีกาในปัญหาข้อกฎหมายย่อมทำได้เสมอ²

ความเห็นที่ 2 เมื่อพิจารณาจากถ้อยคำในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 220 ใช้ถ้อยคำ "ห้ามมิให้คู่ความฎีกา" ซึ่งแตกต่างจากถ้อยคำตามมาตรา 218,

¹ สัจญา ธรรมศักดิ์, คำอธิบายประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ตอน 2, พ.ศ. 2515, หน้า 688-689.

² เจริญธรรม สัตพลี, คำอธิบายกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ภาค 4 อุทธรณ์ฎีกา, หน้า 40.

219 ซึ่งห้ามฎีกาแต่เฉพาะข้อเท็จจริง ใช้ถ้อยคำโดยเน้นอย่างชัดเจนว่า "ห้ามมิให้ฎีกาใน ปัญหาข้อเท็จจริง" เช่นนี้ในกรณีตามมาตรา 220 ซึ่งใช้ถ้อยคำว่า "ห้ามมิให้คู่ความฎีกา" ดัง กล่าวแล้วย่อมหมายถึงห้ามฎีกาทั้งหมด ไม่ว่าจะเป็นข้อเท็จจริงหรือข้อกฎหมาย¹ ส่วนข้อความซึ่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 220 บัญญัติไว้ตอนท้ายที่ว่า "... โดยอาศัยข้อเท็จจริง" น่าจะเป็นการขยายข้อความในตอนต้นที่ว่า "ในคดีที่ศาลชั้นต้นและศาล จุฬารัตน์พิพากษายกฟ้อง โจทก์ โดยอาศัยข้อเท็จจริง" เพื่อเจาะจงให้เห็นว่าการที่ศาลชั้นต้น และศาลจุฬารัตน์พิพากษาในปัญหาข้อเท็จจริง² ฉะนั้นคดีอาญา เมื่อศาลชั้นต้นและศาล จุฬารัตน์พิพากษายกฟ้อง โจทก์โดยอาศัยข้อเท็จจริงแล้ว คู่ความก็ต้องห้ามฎีกา ไม่ว่าจะเป็นข้อกฎหมาย หรือข้อเท็จจริง (คำสั่งศาลฎีกาที่ 983/2518)

การห้ามฎีกาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 220 นี้ กรณีซึ่ง น่าจะเป็นข้อยูติได้ว่า เป็นการห้ามฎีกาทั้งในปัญหาข้อกฎหมายและปัญหาข้อเท็จจริงตามความ เห็นที่ 2 ซึ่งโดยเฉพาะในปัญหาข้อเท็จจริงนั้น ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 220 ต้องห้ามฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริงโดยไม่มีปัญหาอยู่แล้ว เช่นคำสั่งข้างทั้งสอง พิพากษายกฟ้อง โจทก์ทั้งข้อเท็จจริงต่างกันว่า จำเลยสั่งระงับการจ่ายเงินโดยมิได้มีเจตนา ทุจริต โจทก์ฎีกาว่าจำเลยได้อำัดการจ่ายเงินตามเช็คโดยเจตนาทุจริต เป็นการโต้เถียงข้อ เท็จจริง ต้องห้ามตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 220 ศาลฎีกาไม่รับ ริฉะลยให้ (คำพิพากษาฎีกาที่ 1536/2519)

¹ อังศักดิ์ กฤษณะจินดา, คำพิพากษาฎีกา 2518-2519 (บางส่วน) (กรุงเทพฯ: ศรีเพชรการพิมพ์, 2519), หน้า 332.

² ยัยสิทธิ์ ตทาสุธรรม, คำพิพากษาฎีกาหมื่นเกี่ยวกับพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิด อันเกิดจากการใช้เช็ค, หน้า 90.

ส่วนที่ 2 เชื่อกับความผิดฐานอื่น

การกระทำความผิดตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็คดังกล่าวแล้วในบทก่อน ๆ นี้ หากในการออกเช็คกิตติ หรือเมื่อเชิคนั้นถูกปฏิเสธการจ่ายเงินแล้ว กิตติ บุคคลที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ ละโดยเป็นผู้ทรงเช็ค ผู้กระทำความผิด ผู้สนับสนุนให้ผู้อื่นกระทำความผิด หรือผู้ช่วยให้กระทำความผิด ฯลฯ ก็ตาม ได้กระทำการเข้าองค์ประกอบอย่างใด ๆ ที่กฎหมายบัญญัติเป็นความผิด ก็ย่อมมีความผิดตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ นั้นด้วยได้ ซึ่งอาจจะเป็นความผิดหลายกรรมต่างกัน หรือเป็นความผิดกรรมเดียว แต่ผิดกฎหมายหลายบทก็ได้ แล้วแต่กรณี เช่น

1. ความผิดฐานปลอมหนังสือ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 264 การปลอมหนังสือคือการปลอมขึ้นทั้งฉบับหรือแต่ส่วนหนึ่ง ส่วนใด เต็มหรือตัดทอนข้อความ หรือแก้ไขด้วยประการใด ๆ ในเอกสารที่แท้จริง หรือประทับตราปลอมหรือลงลายมือชื่อปลอมในเอกสาร โดยประการที่น่าจะเกิดความเสียหายแก่ผู้อื่นหรือประชาชน ถ้าได้กระทำเพื่อให้ผู้หนึ่งผู้ใดหลงเชื่อว่าเป็นเอกสารที่แท้จริง ผู้นั้นกระทำความผิดฐานปลอมเอกสาร และถ้าเอกสารที่ปลอมนั้นคือเช็ค ซึ่งเป็นตัวเงินชนิดหนึ่งแล้ว เป็นความผิดต้องรับโทษหนักขึ้นตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 266 เช่น ปลอมโดยลงชื่อและประทับตราซึ่งไม่ใช่ตัวจริงลงในเช็ค เป็นการปลอมตัวเงิน (คำพิพากษาฎีกาที่ 278-9/2501) แต่ถ้ากระทำโดยชอบ จดวันที่ถูกต้องแท้จริงลงในเช็ค ตามอำนาจแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 910 แม้กระทำโดยพลการแต่ไม่ปรากฏว่าไม่สุจริต ไม่ผิดฐานปลอมเอกสาร (คำพิพากษาฎีกาที่ 1504/2514) จำเลยลงลายมือชื่อของตนและกรอกรายการต่าง ๆ ให้ครบถ้วนสมบูรณ์ในแบบพิมพ์ที่ใช้เช็คที่ธนาคารได้จัดให้ ไม่เป็นการปลอมลายมือชื่อบุคคลใด และไม่เป็นเอกสารปลอม ฉะนั้นจำเลยเอาไปใช้แม้โดยประการที่น่าจะเกิดความเสียหายแก่บุคคลอื่น ก็ไม่เป็นการใช้เอกสารปลอมตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 268 (คำพิพากษาฎีกาที่ 1507/2514) ผู้เสียหายเอาเช็คปลอมให้จำเลยเซ็นส่งจ่ายประกันเงินกู้ จำเลยไม่ผิดล่อโกงและ

ไม่เป็นปลอมเอกสาร (คำพิพากษาฎีกาที่ 2026/2514)

2. ความผิดฐานแจ้งความเท็จ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 173, 174 ซึ่งเป็นเรื่องที่รู้ว่าไม่มีการกระทำความผิดเกิดขึ้นแต่แจ้งข้อความต่อพนักงานสอบสวนหรือเจ้าพนักงานผู้มีอำนาจสอบสวนว่า ได้มีการกระทำความผิด (ป. อาญา มาตรา 173) หรือเป็นการแจ้งเพื่อจะแกล้งให้บุคคลต้องถูกบังคับตามวิธีเพื่อความปลอดภัย หรือต้องรับโทษ หรือรับโทษหนักขึ้น (ป. อาญา มาตรา 174) ดังนั้นการที่ความจริงโจทก์ออกเช็คเพื่อประกันการที่จำเลยจ่ายเงินค่าก่อสร้างแก่โจทก์ และเช็คนั้นยังไม่ถึงกำหนดตามที่ตกลงกัน จำเลยกับเจ้าพนักงานสอบสวนว่า เช็คที่ถูกปฏิเสธการจ่ายเงินนั้น โจทก์ออกให้แก่จำเลยเพื่อชำระหนี้เงินยืมและเช็คถึงกำหนดแล้ว เป็นแจ้งความเท็จ (คำพิพากษาฎีกาที่ 586-600/2504) กรณีจะเป็นการแจ้งความเท็จต้องเป็นการแจ้งโดยรู้ว่ายังไม่มีความผิดเกิดขึ้น แต่กลับแจ้งว่ามีความผิดเกิดขึ้น ซึ่งในเรื่องนี้เช็คก็คือ แจ้งว่าเช็คถูกปฏิเสธการจ่ายเงิน ฉะนั้นการแจ้งในรายละเอียดของความผิดคือสถานที่ออกเช็คและมอบเช็คให้ผิดไปจากความจริง ไม่เป็นความผิดฐานแจ้งความเท็จ (คำพิพากษาฎีกาที่ 284/2507)

3. ความผิดฐานฟ้องเท็จและเบิกความเท็จ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 175, 177 การฟ้องเท็จ เป็นเรื่องเอาความเท็จมาฟ้องกล่าวหาเขาในทางอาญา หรือหาว่ากระทำความผิดอาญา (ป. อาญา มาตรา 175) ส่วนเรื่องเบิกความเท็จ คือการเบิกความในการพิจารณาคดีต่อศาลเป็นเท็จในข้อสาระสำคัญแห่งคดี และถ้าหากการเบิกความเท็จนั้นเป็นการเบิกความในชั้นพิจารณาคดีอาญา ผู้เบิกความต้องรับโทษหนักขึ้น (ป. อาญา มาตรา 177) การที่จะเป็นความผิดฐานฟ้องเท็จตามมาตรา 175 นั้น ต้องเป็นเท็จในองค์ประกอบแห่งความผิดที่ฟ้องนั้น สำหรับในคดีความผิดตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็คก็เช่น โจทก์ออกเช็คและธนาคารปฏิเสธการจ่ายเงิน ส่วนผู้ใดนำเช็คเข้าบัญชีไม่ใช่องค์ประกอบของความผิด ฉะนั้นการที่จำเลยฟ้องและเบิกความว่าจำเลยนำเช็คเข้าบัญชี แต่ความจริงจำเลยขายเช็คไปแล้ว ไม่เป็นการฟ้องเท็จ แต่ผู้นำเช็คเข้าบัญชีเป็นผู้ทรงและเป็น

ผู้เสียหายที่จะฟ้องคดีได้ ข้อนี้จึงเป็นสาระสำคัญในความผิดฐานเบิกความเท็จ (คำพิพากษาฎีกาที่ 1460/2522) หรือเบิกความเท็จว่า โฉลก้ออกเช็คให้จำเลยเพื่อชำระหนี้โดยความจริง โฉลก้ออกให้คนอื่น ข้อความดังกล่าวเป็นสาระสำคัญแห่งคดี เป็นเบิกความเท็จเช่นกัน

4. ความผิดฐานฉ้อโกง ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 341 คือการกระทำโดยทุจริต หลอกลวงผู้อื่นด้วยการแสดงข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อความจริงอันควรบอกให้แจ้ง และการหลอกลวงดังว่านั้นได้ไปซึ่งทรัพย์สินของผู้หลอกลวงหรือบุคคลที่สาม หรือทำให้ผู้ถูกหลอกลวงหรือบุคคลที่สามทำถอน หรือทำลายเอกสารสิทธิ ผู้ที่กระทำความผิดฐานฉ้อโกง ดังนั้นการที่จำเลยแสดงข้อความเท็จ โดยทำให้เชื่อว่าเช็คที่ออกนั้นเป็นเช็คของจำเลย แล้วแลกเงินสดผู้เสียหายไปซึ่งความจริงเช็คนั้นเป็นเช็คของคนอื่น จึงไม่มีการจ่ายเงินตามเช็ค การกระทำของจำเลยเป็นความผิดฐานฉ้อโกง (คำพิพากษาฎีกาที่ 940/2503) หรือจำเลยพูดอ้างว่า ตนมีบัญชีเงินฝากในธนาคาร แล้วควักเช็คออกมาเซ็นชื่อให้ ทั้งนี้เพื่อให้โฉลก้ออกเช็คและจะได้ให้จำเลยกู้เงิน โฉลก้ออกเช็คในกาแสดงข้อความเท็จนี้จึงจ่ายเงินให้จำเลยกู้ยืมไป เป็นความผิดฐานฉ้อโกง (คำพิพากษาฎีกาที่ 1014/2505) หรือจำเลยนำเช็คมาชำระหนี้ให้โฉลก บัญชีตามเช็คได้ปิดไปแล้ว และจำเลยก็รู้ความจริงข้อนี้ แต่จำเลยก็รับรองแก่โฉลกกว่าบัญชียังไม่ปิด จำเลยก็มีความผิดฐานฉ้อโกงได้¹ แต่ถ้าเป็นเรื่องที่จำเลยยืมเงินผู้เสียหายไปโดยเอาเช็คของผู้อื่นมาให้ไว้เพื่อชำระหนี้ และจำเลยได้ลงชื่อล่อกหักง์เช็คนั้นไว้ด้วย แม้จำเลยจะบอกว่าเช็คนั้นเป็นเช็คของพี่ชายของจำเลยเอง และผู้ส่งจ่ายมีฐานะดีสามารถใช้จ่ายเงินตามเช็คได้ ก็จะอ้างว่าเป็นความเท็จยังไม่ได้ เพราะจำเลยนำเช็คมาชำระหนี้เมื่อวันที่ 10 เมษายน 2509 แต่จนถึงกำหนดการใช้จ่ายเงินเป็นวันที่ 10 พฤษภาคม 2509 ยังเป็นเวลาในอนาคตที่ไม่มีใครรู้ว่าผู้ส่งจ่ายจะสามารถใช้จ่ายเงินได้หรือไม่ ถึงแม้บัญชีของ

¹: เรื่องเดียวกัน, หน้า 96.

ผู้ส่งค่ายจะปิดเมื่อวันที่ 19 เมษายน 2509 โศภาก็ได้ฟ้องว่าสำเลยรู้อยู่แล้วว่าบัญชีของผู้ส่งค่ายจะปิดในวันนั้นอย่างแน่นอน และเมื่อสำเลยยังส่งสภหลัง เขียวไว้เพื่อความรับผิดชอบแห่งอยู่แล้ว คดีไม่มีทางลงโทษสำเลยฐานถือโกงสำเลยได้ (ศาลพิพากษาฎีกาที่ 1153/2517)

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย